
OncoPharm přenese výsledky výzkumu protinádorových léčiv do praxe

Datum vydání: 21. listopadu 2024

Zdroj: Magazín UK Forum

Autor: Jitka Jiříčková

Farmaceutická fakulta UK a Lékařská fakulta UK v Hradci Králové rozjely čtyřletý výzkumný projekt, který cílí na mezisektorovou spolupráci. „*Rádi bychom dosáhli skutečně hmatatelného výsledku, jímž bychom přispěli ke zkvalitnění každodenního života pacientů,*“ shodují se tři hlavní aktéři projektu OncoPharm, profesori Vladimír Wsól a Tomáš Šimůnek z FAF UK a jejich kolegyně z LF HK UK, profesorka Martina Řezáčová.

OncoPharm se bude zabývat jak předaplikačním výzkumem léčiv pro onkologická onemocnění, tak i výzkumem prevence a řešení závažných komplikací, jež tato léčiva mohou způsobovat. Je financován Evropskou unií v rámci Operačního programu Jan Amos Komenský (OP JAK) a navazuje na rovněž předaplikační projekt InoMed (OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání), jež FaF UK spolu s LF HK UK realizovaly v letech 2019-2022 a který se zaměřoval mimo jiné na výzkum inovativních protinádorových léčiv.

„*Projekt OncoPharm je další krok specificky rozvíjející oblast farmakoterapie onkologických onemocnění, již se výzkumně dlouhodobě věnujeme. Má také obrovský motivační potenciál ještě více prohloubit mezisektorovou spolupráci, kterou se nám podařilo nastartovat právě v rámci InoMed,*“ shrnuje odborný garant obou projektů profesor Vladimír Wsól.

„*Cíle, k nimž jsme se v OncoPharm zavázali, nás ženou dál. Je to pro nás opravdu velká čtyřletá výzva – úspěšně realizovat to, co jsme si stanovili, protože věříme, že to zvládneme. Jednoduché to nebude, což ale k vědě patří,*“ doplňuje profesora Wsóla z katedry biochemických věd FaF UK jeho kolegyně z Ústavu lékařské biochemie Lékařské fakulty UK v Hradci Králové, Martina Řezáčová.

Výzkum pro praxi

Výzkumníci by rádi vytvořili určitou znalostní platformu pro zefektivnění protinádorové léčby ve třech základních oblastech: snížení toxicity léčiv, překonání lékové rezistence a přispění k vývoji nových protinádorových léčiv. Společným výstupem všech těchto kroků je pak větší personalizace terapie a maximalizace léčebného efektu pro pacienta.

„*Naším největším cílem je nejen zde něco vyzkoumat, ale pokusit se to nějakým způsobem dostat do praxe a využívat,*“ říká otevřeně profesor Wsól s tím, že právě proto přizvaly obě hradecké fakulty do projektu také Fakultní nemocnici Hradec Králové a firmu Generi Biotech, jež vyrábí například diagnostické kity. A právě toho by chtěli vědci a vědkyně využít. „*Na základě spolupráce s klinickými pracovišti budeme chtít vyvinout diagnostický typ pro léčbu akutní myeloidní leukémie, a dát tak lékařům k dispozici určitý nástroj k výběru té potenciálně nejvhodnější léčby pro konkrétního pacienta,*“ popisuje Vladimír Wsól.

„*Pokud by se podařilo vymyslet, zrealizovat a opravdu prodávat funkční diagnostický kit, který byl by pro kliniky užitečný při výběru léčebné terapie a začal se široce používat, bylo by to opravdu skvělé. Dosáhli bychom skutečně hmatatelného výsledku, jímž bychom přispěli ke zkvalitnění každodenního života pacientů,*“ dodává Vladimír Wsól.

Zlepšení zásadních léčiv

Shodují se na tom, že vymyslet zcela nový lék je snem každého vědce – farmaceuta. Na druhou stranu je to také proces nesmírně finančně a časově nákladný, v němž hraje velkou roli štěstí i náhoda. Určitě na něj není dobré zcela rezignovat, jde o důležitou součást myšlenkového nastavení vědců a vědkyň. „*Nicméně dva ze tří našich výzkumných záměrů v tomto projektu se věnují léčivům, která už jsou používána, osvědčila se, ale mají jisté „mouchy“, které se snažíme vychytat. A i toto „jenom“ – zlepšování každodenní léčby a zvyšování její bezpečnosti – je pro pacienty nesmírně důležité,*“ věří třetí klíčový člen vědeckého týmu a současně také proděkan pro vnitřní záležitosti, projektovou činnost a strategický rozvoj Farmaceutické fakulty UK Tomáš Šimůnek.

Právě protinádorová léčiva jsou svými vedlejšími účinky bohužel vyhlášená. Je to dáno tím, že jsou „život zachraňující“, díky čemuž se jim leccos odpustí. „*Proto je nanejvýš vhodné zejména ta, která se osvědčila a mají život zachraňující schopnosti, ještě zlepšovat,*“ dodává Šimůnek, který se v projektu zaměřuje na kardiotoxicitu protinádorových léčiv.

Do nového kampusu

Vzhledem k tomu, že OncoPharm končí v září roku 2027, ovlivní jeho realizaci také projekt Mephared 2 – dokončení výstavby druhé části společného kampusu, kam by se měly obě hradecké fakulty stěhovat v druhé polovině roku 2026. Výzkumníci se změny pracoviště nebojí, naopak se na ni těší. Profesorka Řezáčová už s ní má ostatně zkušenost. „Pro nás to byl opravdu kvalitativní posun,“ vzpomíná na dobu, když se „její“ Ústav lékařské biochemie přestěhoval ze Šimkovy ulice na druhou stranu města do Mepharedu 1, nacházejícího se coby kamenem dohodil od FAF UK a v těsném sousedství FN Hradec Králové.

„Už samotná logistika budovy, která byla primárně navržena s tím, že jde o výzkumné a výukové pracoviště, a nikoli přestavěné vojenské velitelství,“ směje se profesorka. Vnímá i ohromný posun v kontextu efektivity práce. Díky velkorysejšímu prostoru, mohou mít jednotlivé týmy k dispozici vlastní laboratoře, nemusí se tedy střídat, a výsledky jejich výzkumů se tak dostávají mnohem rychleji. Společné zázemí bude mít pro pracovníky obou fakult i psychologický benefit. „Lidé mají možnost se častěji potkat – spousta věcí se spontánně vyřeší na chodbě, v jídelně, ve výtahu... Ušetří vám to spoustu energie, kterou pak můžete věnovat tomu, co je pro nás všechny nejdůležitější: kvalitní vědě, výuce i službě pacientům,“ shrnuje profesorka Řezáčová.